

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 18 marca 1996 r.

Nr 31

TREŚĆ:

Poz.:

UMOWA MIĘDZYNARODOWA

- 134 — Europejska konwencja o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń dotyczących pieczy nad dzieckiem oraz o przywracaniu pieczy nad dzieckiem, sporządzona w Luksemburgu dnia 20 maja 1980 r. 905
- 135 — Oświadczenie rządowe z dnia 9 stycznia 1996 r. w sprawie ratyfikacji przez Rzeczpospolitą Polską Europejskiej konwencji o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń dotyczących pieczy nad dzieckiem, sporządzonej w Luksemburgu dnia 20 maja 1980 r. 917

ROZPORZĄDZENIA:

- 136 — Prezesa Rady Ministrów z dnia 15 marca 1996 r. w sprawie wprowadzenia i odwołania czasu letniego w roku 1996 i 1997 922
- 137 — Ministra Finansów z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie zasad wynagradzania Rzecznika Ubezpieczonych oraz pracowników Biura Rzecznika Ubezpieczonych 922
- 138 — Ministra Łączności z dnia 16 lutego 1996 r. w sprawie szczegółowych zasad postępowania w zakresie korzystania ze środków łączności przez przedstawicielstwa dyplomatyczne, misje i organizacje międzynarodowe 923

134

EUROPEJSKA KONWENCJA

o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń dotyczących pieczy nad dzieckiem oraz o przywracaniu pieczy nad dzieckiem,

sporządzona w Luksemburgu dnia 20 maja 1980 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do publicznej wiadomości:

W dniu 20 maja 1980 r. została sporządzona w Luksemburgu Europejska konwencja o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń^{*)} dotyczących pieczy nad dzieckiem oraz o przywracaniu pieczy nad dzieckiem w następującym brzmieniu:

Przekład

EUROPEJSKA KONWENCJA

o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń dotyczących pieczy nad dzieckiem oraz o przywracaniu pieczy nad dzieckiem

Państwa członkowskie Rady Europy, sygnatariusze niniejszej konwencji,

uznając, że w państwach członkowskich Rady Europy dobro dziecka ma zasadnicze znaczenie przy wydawaniu orzeczeń dotyczących ustanowienia nad nim pieczy,

EUROPEAN CONVENTION

on recognition and enforcement of decisions concerning custody of children and on restoration of custody of children

The member States of the Council of Europe, signatory hereto,

Recognising that in the member States of the Council of Europe the welfare of the child is of overriding importance in reaching decisions concerning his custody;

^{*)} W przekładzie konwencji wyrażenie „orzeczenie” może oznaczać także decyzję administracyjną, natomiast wyrażenia „pówód” i „pozwany” oznaczają także odpowiednio wnioskodawcę i uczestnika postępowania w trybie nieprocesowym.
(przyp. tłum.)

uznając, że ustanowienie środków zapewniających w szerszym zakresie uznawanie i wykonywanie orzeczeń dotyczących pieczy nad dzieckiem zapewni lepszą ochronę interesów dziecka,

uznając za pożądane podkreślenie w tym celu, że prawo rodziców do kontaktów z dzieckiem jest naturalną konsekwencją prawa do sprawowania pieczy,

odnotowując wzrastającą liczbę spraw, w których dzieci bezprawnie przekazywane są za granicę, a jednocześnie trudności związane z poszukiwaniem właściwych rozwiązań problemów wyłaniających się na tle takich przypadków,

zamierzając ustanowić przepisy umożliwiające przywrócenie bezprawnie przerwane sprawowania pieczy nad dzieckiem,

przekonane o konieczności ustanowienia w tym celu przepisów, które odpowiadałyby różnym potrzebom i różnym okolicznościom,

mając na celu podjęcia współpracy prawnej pomiędzy ich organami,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

W rozumieniu niniejszej konwencji:

- a) wyrażenie „dziecko” oznacza osobę, niezależnie od jej obywatelstwa, która nie ukończyła 16 roku życia i która, zgodnie z prawem państwa jej stałego zamieszkania, jej prawem ojczystym lub państwa wezwanego, nie może samodzielnie decydować o swym miejscu zamieszkania;
- b) wyrażenie „organ” oznacza jakiegokolwiek organ sądowy lub administracyjny;
- c) wyrażenie „orzeczenie dotyczące pieczy” oznacza każdą decyzję organu w zakresie, w jakim odnosi się ona do wykonywania opieki nad dzieckiem, w tym do ustalania jego miejsca zamieszkania, a także do kontaktów z dzieckiem;
- d) wyrażenie „bezprawne przejęcie pieczy nad dzieckiem” oznacza wywiezienie dziecka za granicę z naruszeniem orzeczenia dotyczącego pieczy, które zostało wydane przez organ Umawiającego się Państwa i jest w tym państwie wykonalne; bezprawne przejęcie pieczy obejmuje także:
  - (i) odmowę powrotu dziecka z zagranicy po upływie okresu wykonywania prawa do kontaktów z dzieckiem albo po upływie jakiegokolwiek innego okresu czasowego pobytu na terytorium państwa, innego niż to, na którym piecza jest sprawowana;
  - (ii) przejęcie pieczy, które następnie zostanie uznane za bezprawne, zgodnie z art. 12.

Część I

Organy centralne

Artykuł 2

1. Każde Umawiające się Państwo wyznacza organ centralny, który spełnia funkcje przewidziane przez konwencję.

Considering that the making of arrangements to ensure that decisions concerning the custody of a child can be more widely recognised and enforced will provide greater protection of the welfare of children;

Considering it desirable, with this end in view, to emphasise that the right of access of parents is a normal corollary to the right of custody;

Noting the increasing number of cases where children have been improperly removed across an international frontier and the difficulties of securing adequate solutions to the problems caused by such cases;

Desirous of making suitable provision to enable the custody of children which has been arbitrarily interrupted to be restored;

Convinced of the desirability of making arrangements for this purpose answering to different needs and different circumstances;

Desiring to establish legal co-operation between their authorities,

Have agreed as follows:

Article 1

For the purposes of this Convention:

- a) *child* means a person of any nationality, so long as he is under 16 years of age and has not the right to decide on his own place of residence under the law of his habitual residence, the law of his nationality or the internal law of the State addressed;
- b) *authority* means a judicial or administrative authority;
- c) *decision* relating to custody means a decision of an authority in so far as it relates to the care of the person of the child, including the right to decide on the place of his residence, or to the right of access to him;
- d) *improper removal* means the removal of a child across an international frontier in breach of a decision relating to his custody which has been given in a Contracting State and which is enforceable in such a State; improper removal also includes:
  - (i) the failure to return a child across an international frontier at the end of a period of the exercise of the right of access to this child or at the end of any other temporary stay in a territory other than that where the custody is exercised;
  - (ii) a removal which is subsequently declared unlawful within the meaning of Article 12.

Part 1

Central authorities

Article 2

1. Each Contracting State shall appoint a central authority to carry out the functions provided for by this Convention.

2. Państwa federacyjne i państwa, w których obowiązuje więcej niż jeden system prawny, zachowują prawo do wyznaczenia kilku organów centralnych i określają ich kompetencje.

3. Sekretarza Generalnego Rady Europy zawiadamia się o wszelkich decyzjach podjętych na mocy niniejszego artykułu.

Artykuł 3

1. Organy centralne Umawiających się Państw współpracują ze sobą i popierają współpracę właściwych organów w swoich państwach. Powinny one działać z całą niezbędnością w takich sprawach starannością.

2. W celu ułatwienia wdrażania konwencji organy centralne Umawiających się Państw:

- a) zapewniają przekazywanie wniosków właściwych organów o udzielenie informacji dotyczących kwestii prawnych lub faktycznych o toczącym się postępowaniu;
- b) na wniosek, udzielają sobie wzajemnie informacji o obowiązujących przepisach prawnych dotyczących pieczy nad dzieckiem i o zmianie tych przepisów;
- c) informują się wzajemnie o wszelkich problemach, jakie mogą wyniknąć przy stosowaniu niniejszej konwencji, a także, w miarę możliwości, usuwają przeszkody w jej stosowaniu.

Artykuł 4

1. Każda osoba, która w Umawiającym się Państwie uzyskała orzeczenie dotyczące sprawowania pieczy nad dzieckiem i która dąży do uznania lub wykonania tego orzeczenia w innym Umawiającym się Państwie, może w tym celu złożyć wniosek w organie centralnym któregośkolwiek z Umawiających się Państw.

2. Do wniosku dołącza się dokumenty, o których mowa w art. 13.

3. Organ centralny, który otrzymał wniosek, a nie jest organem centralnym Państwa wezwanego, przekazuje niezwłocznie te dokumenty bezpośrednio temu organowi.

4. Organ centralny, który otrzymał wniosek, może odmówić nadania mu biegu, jeżeli jest oczywiste, że nie zostały spełnione warunki przewidziane przez niniejszą konwencję.

5. Organ centralny, który otrzymał wniosek, informuje niezwłocznie wnioskodawcę o dalszym biegu sprawy.

Artykuł 5

1. Organ centralny w państwie wezwanym niezwłocznie podejmuje lub powoduje podjęcie wszelkich działań, jakie uzna za stosowne, oraz wszczyna, w razie konieczności, postępowanie przed właściwymi organami w celu:

2. Federal States and States with more than one legal system shall be free to appoint more than one central authority and shall determine the extent of their competence.

3. The Secretary General of the Council of Europe shall be notified of any appointment under this Article.

Article 3

1. The central authorities of the Contracting States shall co-operate with each other and promote co-operation between the competent authorities in their respective countries. They shall act with all necessary despatch.

2. With a view to facilitating the operation of this Convention, the central authorities of the Contracting States:

- a) shall secure the transmission of requests for information coming from competent authorities and relating to legal or factual matters concerning pending proceedings;
- b) shall provide each other on request with information about their law relating to the custody of children and any changes in that law;
- c) shall keep each other informed of any difficulties likely to arise in applying the Convention and, as far as possible, eliminate obstacles to its application.

Article 4

1. Any person who has obtained in a Contracting State a decision relating to the custody of a child and who wishes to have that decision recognised or enforced in another Contracting State may submit an application for this purpose to the central authority in any Contracting State.

2. The application shall be accompanied by the documents mentioned in Article 13.

3. The central authority receiving the application, if it is not the central authority in the State addressed, shall send the documents directly and without delay to that central authority.

4. The central authority receiving the application may refuse to intervene where it is manifestly clear that the conditions laid down by this Convention are not satisfied.

5. The central authority receiving the application shall keep the applicant informed without delay of the progress of his application.

Article 5

1. The central authority in the State addressed shall take or cause to be taken without delay all steps which it considers to be appropriate, if necessary by instituting proceedings before its competent authorities, in order:

- a) ustalenia miejsca pobytu dziecka;
- b) zapobieżenia naruszeniu interesów dziecka lub wnioskodawcy, w szczególności przez zastosowanie środków tymczasowych;
- c) uznania lub wykonania orzeczenia dotyczącego pieczy;
- d) powrotu dziecka do wnioskodawcy, jeśli stwierdzona jest wykonalność orzeczenia;
- e) poinformowania organu wnioskującego o podjętych działaniach i ich skutkach.

2. W przypadku gdy organ centralny państwa wezwanego ma podstawy przypuszczać, że dziecko znajduje się na terytorium innego Umawiającego się Państwa, niezwłocznie przesyła dokumenty bezpośrednio do organu centralnego tego państwa.

3. Z wyjątkiem kosztów repatriacji, Umawiające się Państwa postarają się nie obciążać wnioskodawcy kosztami jakichkolwiek działań podjętych na mocy ustępu 1 tego artykułu przez organ centralny tego państwa na rzecz wnioskodawcy, w tym także kosztami postępowania oraz, jeżeli miało to miejsce, kosztami zastępstwa adwokackiego.

4. Jeżeli odmówiono wykonania orzeczenia, a organ centralny państwa wezwanego uzna, że powinien nadać bieg wnioskowi o wszczęcie w tym państwie postępowania w celu merytorycznego rozpoznania sprawy, organ ten powinien dołożyć wszelkich starań, aby wnioskodawca był reprezentowany podczas postępowania na warunkach nie gorszych niż osoba będąca obywatelem tego Państwa lub mająca w nim stałe miejsce zamieszkania; w szczególności może wszcząć w tym celu postępowanie przed właściwym organem.

Artykuł 6

1. Z zastrzeżeniem innych uzgodnień pomiędzy zainteresowanymi organami centralnymi i z zastrzeżeniem postanowień ustępu 3 niniejszego artykułu:

- a) zawiadomienia kierowane do organu centralnego państwa wezwanego sporządza się w języku urzędowym tego państwa albo dołącza się do nich tłumaczenia na taki język;
- b) organ centralny państwa wezwanego powinien jednak przyjąć zawiadomienie sporządzone w języku angielskim lub francuskim albo z dołączonym tłumaczeniem na jeden z tych języków.

2. Zawiadomienia kierowane przez organ centralny państwa wezwanego, w tym także wyniki przeprowadzonych czynności wyjaśniających, mogą być sporządzone w języku urzędowym lub jednym z języków urzędowych tego państwa albo w języku angielskim lub francuskim.

3. Umawiające się Państwo może w całości lub w części wyłączyć stosowanie postanowień ustępu 1 lit. b) niniejszego artykułu. Jeżeli Umawiające się Państwo złoży takie zastrzeżenie, każde inne Umawiające się Państwo może zastosować takie zastrzeżenie w stosunku do tego państwa.

- a) to discover the whereabouts of the child;
- b) to avoid, in particular by any necessary provisional measures, prejudice to the interests of the child or of the applicant;
- c) to secure the recognition or enforcement of the decision;
- d) to secure the delivery of the child to the applicant where enforcement is granted;
- e) to inform the requesting authority of the measures taken and their results.

2. Where the central authority in the State addressed has reason to believe that the child is in the territory of another Contracting State it shall send the documents directly and without delay to the central authority of that State.

3. With the exception of the cost of repatriation, each Contracting State undertakes not to claim any payment from an applicant in respect of any measures taken under paragraph 1 of this Article by the central authority of that State on the applicant's behalf, including the costs of proceedings and, where applicable, the costs incurred by the assistance of a lawyer.

4. If recognition or enforcement is refused, and if the central authority of the State addressed considers that it should comply with a request by the applicant to bring in that State proceedings concerning the substance of the case, that authority shall use its best endeavours to secure the representation of the applicant in the proceedings under conditions no less favourable than those available to a person who is resident in and a national of that State and for this purpose it may, in particular, institute proceedings before its competent authorities.

Article 6

1. Subject to any special agreements made between the central authorities concerned and to the provisions of paragraph 3 of this Article:

- a) communications to the central authority of the State addressed shall be made in the official language or in one of the official languages of that State or be accompanied by a translation into that language;
- b) the central authority of the State addressed shall nevertheless accept communications made in English or in French or accompanied by a translation into one of these languages.

2. Communications coming from the central authority of the State addressed, including the results of enquiries carried out, may be made in the official language or one of the official languages of that State or in English or French.

3. A Contracting State may exclude wholly or partly the provisions of paragraph 1. b) of this Article. When a Contracting State has made this reservation any other Contracting State may also apply the reservation in respect of that State.

Część II

Part II

Uznawanie i wykonywanie orzeczeń oraz przywracanie pieczy nad dziećmi**Recognition and enforcement of decisions and restoration of custody of children**

Artykuł 7

Article 7

Orzeczenia dotyczące pieczy, wydane w Umawiającym się Państwie, są uznawane oraz wykonywane w każdym innym Umawiającym się Państwie, jeśli podlegają wykonaniu w państwie wydania.

A decision relating to custody given in a Contracting State shall be recognised and, where it is enforceable in the State of origin, made enforceable in every other Contracting State.

Artykuł 8

Article 8

1. W przypadku bezprawnego przejęcia pieczy nad dzieckiem, organ centralny państwa wezwanego niezwłocznie podejmuje działania w celu jej przywrócenia:

1. In the case of an improper removal, the central authority of the State addressed shall cause steps to be taken forthwith to restore the custody of the child where:

- a) jeżeli w czasie wszczęcia postępowania w państwie, w którym wydano orzeczenie, albo w czasie bezprawnego przejęcia pieczy, jeśli nastąpiło ono wcześniej niż wszczęcie postępowania, dziecko i jego rodzice byli wyłącznie obywatelami tego państwa, a dziecko miało stałe miejsce zamieszkania na tym terytorium, oraz
- b) jeżeli wniosek o przywrócenie pieczy złożono w organie centralnym w ciągu sześciu miesięcy od dnia bezprawnego przejęcia pieczy.

- a) at the time of the institution of the proceedings in the State where the decision was given or at the time of the improper removal, if earlier, the child and his parents had as their sole nationality the nationality of that State and the child had his habitual residence in the territory of that State, and
- b) a request for the restoration was made to a central authority within a period of six months from the date of the improper removal.

2. Jeżeli, zgodnie z prawem państwa wezwanego, warunki, o których mowa w ustępie 1 niniejszego artykułu, nie mogą być spełnione bez wyczerpania drogi sądowej, żadna z podstaw odmowy przewidziana w przepisach niniejszej konwencji nie może dotyczyć postępowania sądowego.

2. If, in accordance with the law of the State addressed, the requirements of paragraph 1 of this Article cannot be complied with without recourse to a judicial authority, none of the grounds of refusal specified in this Convention shall apply to the judicial proceedings.

3. W przypadku zawarcia przez osobę sprawującą pieczę nad dzieckiem z inną osobą urzędowo poświadczonego porozumienia przyznającego takiej osobie prawo do kontaktów z dzieckiem, jeżeli dziecko zabrane za granicę nie powraca po upływie uzgodnionego okresu do osoby sprawującej nad nim pieczę, przywrócenie pieczy nastąpi zgodnie z ustępami 1 lit. b) oraz 2 niniejszego artykułu. Przepis ten stosuje się także w przypadku przyznania przez właściwy organ takiego prawa osobie nie sprawującej pieczy nad dzieckiem.

3. Where there is an agreement officially confirmed by a competent authority between the person having the custody of the child and another person to allow the other person a right of access, and the child, having been taken abroad, has not been restored at the end of the agreed period to the person having the custody, custody of the child shall be restored in accordance with paragraphs 1.b) and 2 of this Article. The same shall apply in the case of a decision of the competent authority granting such a right to a person who has not the custody of the child.

Artykuł 9

Article 9

1. W przypadku bezprawnego przejęcia pieczy w sytuacjach innych niż przewidziane w art. 8, jeżeli wniosek został złożony do organu centralnego w terminie 6 miesięcy od przejęcia pieczy nad dzieckiem, uznania lub wykonania orzeczenia można odmówić wyłącznie:

1. In cases of improper removal, other than those dealt with in Article 8, in which an application has been made to a central authority within a period of six months from the date of the removal, recognition and enforcement may be refused only if:

- a) jeżeli orzeczenie zaoczne wydano pod nieobecność pozwanego lub jego pełnomocnika, a powództwo lub inny dokument wszczynający postępowanie nie zostały mu prawidłowo doręczone w terminie wystarczającym na przygotowanie obrony; jednakże okoliczność ta nie może stanowić podstawy odmowy uznania lub wykonania orzeczenia, jeśli brak doręczenia był skutkiem zatajenia przez pozwanego miejsca jego pobytu przed powodem w państwie, w którym wydano orzeczenie;

- a) in the case of a decision given in the absence of the defendant or his legal representative, the defendant was not duly served with the document which instituted the proceedings or an equivalent document in sufficient time to enable him to arrange his defence; but such a failure to effect service cannot constitute a ground for refusing recognition or enforcement where service was not effected because the defendant had concealed his whereabouts from the person who instituted the proceedings in the State of origin;

b) w przypadku orzeczenia zaocznego, wydanego pod nieobecność pozwanego lub jego pełnomocnika, właściwość organu orzekającego została ustalona na podstawie innej niż:

- (i) miejsce stałego zamieszkania pozwanego albo
- (ii) ostatnie wspólne miejsce zamieszkania rodziców dziecka, jeżeli co najmniej jedno z rodziców ciągle jeszcze tam zamieszkuje, albo
- (iii) miejsce stałego zamieszkania dziecka;

c) gdy orzeczenie takie jest sprzeczne z orzeczeniem dotyczącym pieczy nad dzieckiem, które stało się wykonalne w państwie wezwanym przed bezprawnym przejściem pieczy nad dzieckiem, chyba że dziecko miało stałe miejsce zamieszkania na terytorium państwa wzywającego co najmniej przez rok przed przejściem pieczy.

2. Przepisy ustępu 1 stosuje się, jeżeli nie złożono wniosku do organu centralnego, ale w terminie sześciu miesięcy od bezprawnego przejścia pieczy nad dzieckiem złożono wniosek o uznanie lub wykonanie orzeczenia.

3. Orzeczenie będące przedmiotem wniosku w żadnym wypadku nie może być rozpoznawane merytorycznie.

Artykuł 10

1. W przypadkach innych niż wymienione w art. 8 i 9 można odmówić uznania lub wykonania orzeczenia nie tylko na podstawie przyczyn określonych w art. 9, ale także gdy:

- a) stwierdzi się, że skutki orzeczenia są oczywiście sprzeczne z podstawowymi zasadami prawa rodzinnego w państwie wezwanym, albo
- b) stwierdzi się, że skutki przedmiotowej decyzji przestały w sposób oczywisty pozostawać w zgodzie z dobrem dziecka w wyniku zmiany okoliczności związanych m.in. z upływem czasu, a nie wyłącznie ze zmianą miejsca zamieszkania po bezprawnym przejściu pieczy, albo
- c) w czasie kiedy wszczęto postępowanie w państwie orzekania:
  - (i) dziecko było obywatelem państwa wezwanego lub miało na jego terytorium stałe miejsce zamieszkania, podczas gdy nie istniał żaden z tych łączników w stosunku do państwa orzekania, albo
  - (ii) dziecko było obywatelem zarówno państwa orzekania, jak i państwa wezwanego i miało stałe miejsce zamieszkania w państwie wezwanym, albo
- d) orzeczenie to jest sprzeczne z innym orzeczeniem wydanym w wyniku postępowania wszczętego przed złożeniem wniosku o uznanie lub wykonanie w państwie wezwanym albo w państwie trzecim, ale wykonalnym w państwie wezwanym, a odmowa tej nie sprzeciwia się dobro dziecka.

b) in the case of a decision given in the absence of the defendant or his legal representative, the competence of the authority giving the decision was not founded:

- (i) on the habitual residence of the defendant, or
- (ii) on the last common habitual residence of the child's parents, at least one parent being still habitually resident there, or
- (iii) on the habitual residence of the child;

c) the decision is incompatible with a decision relating to custody which became enforceable in the State addressed before the removal of the child, unless the child has had his habitual residence in the territory of the requesting State for one year before his removal.

2. Where no application has been made to a central authority, the provisions of paragraph 1 of this Article shall apply equally, if recognition and enforcement are requested within six months from the date of improper removal.

3. In no circumstances may the foreign decision be reviewed as to its substance.

Article 10

1. In cases other than those covered by Articles 8 and 9, recognition and enforcement may be refused not only on the grounds provided for in Article 9 but also on any of the following grounds:

- a) if it is found that the effects of the decision are manifestly incompatible with the fundamental principles of the law relating to the family and children in the State addressed;
- b) if it is found that by reason of a change in the circumstances including the passage of time but not including a mere change in the residence of the child after an improper removal, the effects of the original decision are manifestly no longer in accordance with the welfare of the child;
- c) if at the time when the proceedings were instituted in the State of origin:
  - (i) the child was a national of the State addressed or was habitually resident there and no such connection existed with State of origin;
  - (ii) the child was a national both of the State of origin and of the State addressed and was habitually resident in the State addressed;
- d) if the decision is incompatible with a decision given in the State addressed or enforceable in that State after being given in a third State, pursuant to proceedings begun before the submission of the request for recognition or enforcement, and if the refusal is in accordance with the welfare of the child.

2. W tych samych przypadkach postępowanie w sprawie uznania lub wykonania orzeczenia można zawiesić, jeżeli:

- a) od tego orzeczenia wniesiono zwykły środek odwoławczy albo
- b) postępowanie w sprawie pieczy nad dzieckiem, wszczęte przed rozpoczęciem postępowania w państwie orzekania, toczy się w państwie wezwanym, albo
- c) inne orzeczenie dotyczące pieczy nad dzieckiem jest przedmiotem postępowania o jego wykonanie lub jakiegokolwiek innego postępowania o jego uznanie.

Artykuł 11

1. Orzeczenia dotyczące prawa do bezpośrednich kontaktów z dzieckiem oraz te postanowienia orzeczeń w sprawie pieczy, które dotyczą prawa do kontaktów, podlegają uznaniu i wykonaniu na takich samych zasadach jak orzeczenia w sprawie pieczy.

2. Jednakże właściwy organ państwa wezwanego może określić warunki ustanowienia oraz wykonywania prawa do kontaktów, uwzględniając w szczególności podjęte przez strony zobowiązania w tym względzie.

3. Jeżeli nie wydano orzeczenia dotyczącego prawa do kontaktów z dzieckiem albo jeżeli oddalono wniosek o uznanie lub wykonanie orzeczenia dotyczącego pieczy, organ centralny państwa wezwanego, na wniosek osoby dochodzącej tego prawa, może wezwać właściwe organy tego państwa do wydania orzeczenia w sprawie prawa do kontaktów z dzieckiem.

Artykuł 12

Jeżeli w czasie przewożenia dziecka przez granicę państwową nie istniało podlegające wykonaniu orzeczenie w sprawie pieczy, wydane w Umawiającym się Państwie, postanowienia niniejszej konwencji stosuje się do późniejszych orzeczeń w sprawie pieczy, uznających to odebranie za bezprawne, wydanych w Umawiającym się Państwie na wniosek zainteresowanej osoby.

Część III

Postępowanie

Artykuł 13

1. Do wniosku o uznanie lub wykonanie orzeczenia w sprawie pieczy w innym Umawiającym się Państwie orzeczenia załącza się:

- a) upoważnienie organu centralnego państwa wezwanego do działania w imieniu wnioskodawcy lub do wyznaczenia w tym celu innego pełnomocnika;
- b) kopię orzeczenia spełniającą wymagane warunki dla stwierdzenia jej autentyczności;
- c) w przypadku wydania orzeczenia zaocznego pod nieobecność pozwanej, dokument stwierdzający

2. In the same cases, proceedings for recognition or enforcement may be adjourned on any of the following grounds:

- a) if an ordinary form of review of the original decision has been commenced;
- b) if proceedings relating to the custody of the child, commenced before the proceedings in the State of origin were instituted, are pending in the State addressed;
- c) if another decision concerning the custody of the child is the subject of proceedings for enforcement or of any other proceedings concerning the recognition of the decision.

Article 11

1. Decisions on rights of access and provisions of decisions relating to custody which deal with the right of access shall be recognised and enforced subject to the same conditions as other decisions relating to custody.

2. However, the competent authority of the State addressed may fix the conditions for the implementation and exercise of the right of access taking into account, in particular, undertakings given by the parties on this matter.

3. Where no decision on the right of access has been taken or where recognition or enforcement of the decision relating to custody is refused, the central authority of the State addressed may apply to its competent authorities for a decision on the right of access, if the person claiming a right of access so requests.

Article 12

Where, at the time of the removal of a child across an international frontier, there is no enforceable decision given in a Contracting State relating to his custody, the provisions of this Convention shall apply to any subsequent decision, relating to the custody of that child and declaring the removal to be unlawful, given in a Contracting State at the request of any interested person.

Part III

Procedure

Article 13

1. A request for recognition or enforcement in another Contracting State of a decision relating to custody shall be accompanied by:

- a) a document authorising the central authority of the State addressed to act on behalf of the applicant or to designate another representative for that purpose;
- b) a copy of the decision which satisfies the necessary conditions of authenticity;
- c) in the case of a decision given in the absence of the defendant or his legal representative, a document

prawidłowe doręczenie pozwu wszczynającego postępowanie lub innego odpowiedniego dokumentu;

- d) w miarę potrzeby, dokument stwierdzający, że zgodnie z prawem państwa orzekania orzeczenie podlega wykonaniu;
- e) w miarę możliwości, wskazanie miejsca lub przypuszczalnego miejsca przebywania dziecka w państwie wezwanym;
- f) propozycje co do sposobu przywrócenia pieczy nad dzieckiem.

2. Do dokumentów wymienionych w ustępie poprzedzającym należy, jeśli zachodzi taka potrzeba, dołączyć tłumaczenie, zgodnie z art. 6.

Artykuł 14

Umawiające się Państwa stosują szybką i prostą procedurę w sprawach o uznanie i wykonanie orzeczenia dotyczącego pieczy nad dzieckiem. W tym celu zapewnia się, że żądanie wykonania może być złożone w formie zwykłego wniosku.

Artykuł 15

1. Przed wydaniem orzeczenia, o którym mowa w art. 10 ust. 1 lit. b), właściwy organ państwa wezwanego:

- a) powinien wysłuchać stanowiska dziecka, chyba że byłoby to niemożliwe, zwłaszcza ze względu na jego wiek i rozeznanie, a także
- b) może przeprowadzić stosowne czynności wyjaśniające.

2. Koszty czynności wyjaśniających, powstałe w którymkolwiek z Umawiających się państw, ponosi państwo, na którego terytorium czynność przeprowadzono.

3. Wniosek o przeprowadzenie czynności wyjaśniających oraz ich wyniki mogą być przekazywane do właściwych organów poprzez organy centralne.

Artykuł 16

Dla celów niniejszej konwencji nie wymaga się legalizacji dokumentów ani innego podobnego ich potwierdzenia.

Część IV

Zastrzeżenia

Artykuł 17

1. Umawiające się Państwo może zastrzec, że w przypadkach, o których mowa w art. 8 lub 9, uznania i wykonania orzeczeń dotyczących pieczy można odmówić z powodów wymienionych w art. 10, wskazanych w zastrzeżeniu.

2. Uznania i wykonania orzeczeń wydanych w Umawiającym się Państwie, które złożyło zastrzeżenie w trybie ust. 1 niniejszego artykułu, można odmówić

which establishes that the defendant was duly served with the document which instituted the proceedings or an equivalent document;

- d) if applicable, any document which establishes that, in accordance with the law of the State of origin, the decision is enforceable;
- e) if possible, a statement indicating the whereabouts or likely whereabouts of the child in the State addressed;
- f) proposals as to how the custody of the child should be restored.

2. The document mentioned above shall, where necessary, be accompanied by a translation according to the provisions laid down in Article 6.

Article 14

Each Contracting State shall apply a simple and expeditious procedure for recognition and enforcement of decisions relating to the custody of a child. To that end it shall ensure that a request for enforcement may be lodged by simple application.

Article 15

1. Before reaching a decision under paragraph 1.b) of Article 10, the authority concerned in the State addressed:

- a) shall ascertain the child's views unless this is impracticable having regard in particular to his age and understanding; and
- b) may request that any appropriate enquiries be carried out.

2. The cost of enquiries in any Contracting State shall be met by the authorities of the State where they are carried out.

3. Requests for enquiries and the results of enquiries may be sent to the authority concerned through the central authorities.

Article 16

For the purposes of this Convention, no legalisation or any like formality may be required.

Part IV

Reservations

Article 17

1. A Contracting State may make a reservation that, in cases covered by Articles 8 and 9 or either of these Articles, recognition and enforcement of decisions relating to custody may be refused on such of the grounds provided under Article 10 as may be specified in the reservation.

2. Recognition and enforcement of decisions given in a Contracting State which has made the reservation provided for in paragraph 1 of this Article may be

wić w innym Umawiającym się Państwie z jakichkolwiek dodatkowych powodów, wskazanych w tym zastrzeżeniu.

Artykuł 18

Umawiające się Państwo może zastrzec, że nie uznaje się za związane postanowieniami art. 12. Postanowień konwencji nie stosuje się do orzeczeń, o których mowa w art. 12, wydanych w państwie, które złożyło takie zastrzeżenie.

Część V

Inne regulacje prawne

Artykuł 19

Niniejsza konwencja nie wyłącza możliwości oparcia stosunków wzajemnych przy uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń na jakiejkolwiek innej umowie międzynarodowej wiążącej państwo orzekania i państwo wezwane albo na podstawie przepisów prawa wewnętrznego państwa wezwanego.

Artykuł 20

1. Niniejsza konwencja nie narusza zobowiązań Umawiającego się Państwa względem państwa nie będącego jej stroną, wynikających z innych umów międzynarodowych, regulujących problematykę niniejszej konwencji.

2. Jeżeli dwa lub więcej Umawiających się Państw uchwaliło lub uchwali jednolite przepisy dotyczące pieczy nad dzieckiem albo szczególny system uznawania i wykonywania orzeczeń w tej dziedzinie, będą one mogły, w stosunkach pomiędzy sobą, stosować te przepisy zamiast niniejszej konwencji lub jej części. Dla skorzystania z tej możliwości konieczne jest zawiadomienie Sekretarza Generalnego Rady Europy. Wszelkie zmiany lub uchylene takiej decyzji także wymagają zawiadomienia.

Część VI

Przepisy końcowe

Artykuł 21

Niniejsza konwencja jest otwarta do podpisu dla Państw członkowskich Rady Europy. Podlega ona ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu. Dokumenty ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia składa się Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy.

Artykuł 22

1. Konwencja wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia wyrażenia przez trzy państwa członkowskie Rady Europy zgody na związanie się niniejszą konwencją, zgodnie z postanowieniami art. 21.

2. W odniesieniu do państwa członkowskiego, które wyrazi zgodę na związanie się niniejszą konwencją,

refused in any other Contracting State on any of the additional grounds referred to in that reservation.

Article 18

A Contracting State may make a reservation that it shall not be bound by the provisions of Article 12. The provisions of this Convention shall not apply to decisions referred to in Article 12 which have been given in a Contracting State which has made such a reservation.

Part V

Other instruments

Article 19

This Convention shall not exclude the possibility of relying on any other international instrument in force between the State of origin and the State addressed or on any other law of the State addressed not derived from an international agreement for the purpose of obtaining recognition or enforcement of a decision.

Article 20

1. This Convention shall not affect any obligations which a Contracting State may have towards a non-contracting State under an international instrument dealing with matters governed by this Convention.

2. When two or more Contracting States have enacted uniform laws in relation to custody of children or created a special system of recognition or enforcement of decisions in this field, or if they should do so in the future, they shall be free to apply, between themselves, those laws or that system in place of this Convention or any part of it. In order to avail themselves of this provision the States shall notify their decision to the Secretary General of the Council of Europe. Any alteration or revocation of this decision must also be notified.

Part VI

Final clauses

Article 21

This Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe. It is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 22

1. This Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which three member States of the Council of Europe have expressed their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of Article 21.

2. In respect of any member State which subsequently expresses its consent to be bound by it,

wchodzi ona w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od złożenia dokumentu ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia.

Artykuł 23

1. Po wejściu w życie niniejszej konwencji Komitet Ministrów Rady Europy może zaprosić państwo nie będące członkiem Rady do przystąpienia do konwencji. Decyzję o zaproszeniu podejmuje się większością głosów, o której mowa w art. 20 lit. d) statutu, przy jednogłośnej zgodzie przedstawicieli Umawiających się Państw, uprawnionych do zasiadania w Komitecie.

2. W stosunku do państwa przystępującego konwencja wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od złożenia dokumentu przystąpienia Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy.

Artykuł 24

1. Każde państwo, w czasie podpisywania konwencji albo składania dokumentów ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, może określić terytorium lub terytoria, na których stosuje się postanowienia niniejszej konwencji.

2. Każde państwo, w dowolnym terminie późniejszym, może, przez złożenie oświadczenia Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy, rozszerzyć zakres stosowania niniejszej konwencji na inne terytorium lub terytoria, wskazane w oświadczeniu. W stosunku do takiego terytorium konwencja wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od przyjęcia przez Sekretarza Generalnego takiego oświadczenia.

3. Każde oświadczenie złożone zgodnie z przepisami ustępów poprzedzających, w odniesieniu do któregośkolwiek terytorium wskazanego w oświadczeniu, może zostać cofnięte przez złożenie zawiadomienia Sekretarzowi Generalnemu. Takie cofnięcie wywiera skutek pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie sześciu miesięcy od przyjęcia przez Sekretarza Generalnego takiego oświadczenia.

Artykuł 25

1. Państwo składające się z dwóch lub więcej jednostek terytorialnych, na których obowiązują różne przepisy prawne dotyczące pieczy nad dzieckiem oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawie pieczy, może, w czasie podpisywania konwencji albo składania dokumentów ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, oświadczyć, że niniejszą konwencję stosuje się do wszystkich jednostek terytorialnych albo tylko do niektórych z nich.

2. Każde państwo w dowolnym terminie późniejszym może, przez złożenie oświadczenia Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy, rozszerzyć zakres stosowania niniejszej konwencji na inne jednostki terytorialne wskazane w oświadczeniu. W stosunku do takiej jednostki terytorialnej konwencja wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie

the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 23

1. After the entry into force of this Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe may invite any State not a member of the Council to accede to this Convention, by a decision taken by the majority provided for by Article 20.d) of the Statute and by the unanimous vote of the representatives of the Contracting States entitled to sit on the Committee.

2. In respect of any acceding State, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 24

1. Any State may at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Convention shall apply.

2. Any State may at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt by the Secretary General of such declaration.

3. Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of six months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 25

1. A State which has two or more territorial units in which different systems of law apply in matters of custody of children and of recognition and enforcement of decisions relating to custody may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, declare that this Convention shall apply to all its territorial units or to one or more of them.

2. Such a State may at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territorial unit specified in the declaration. In respect of such territorial unit the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three

trzech miesięcy od przyjęcia przez Sekretarza Generalnego takiego oświadczenia.

3. Każde oświadczenie złożone zgodnie z przepisami ustępów poprzedzających, w odniesieniu do którejkolwiek jednostki terytorialnej wskazanej w oświadczeniu, może zostać cofnięte przez złożenie zawiadomienia Sekretarzowi Generalnemu. Takie cofnięcie wywiera skutek pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie sześciu miesięcy od przyjęcia przez Sekretarza Generalnego takiego oświadczenia.

Artykuł 26

1. W odniesieniu do Państw, w których stosuje się w sprawach pieczy więcej niż jeden system prawa, według zasady terytorialnej:

- a) wyrażenie „przepisy prawa miejsca stałego zamieszkania” albo „prawa ojczystego” należy rozumieć jako odwołanie się do systemu prawa określonego przez obowiązujące w tym państwie zasady albo — gdy takie zasady nie istnieją — do systemu prawa, z którym dana osoba jest najściślej związana;
- b) wyrażenia „Państwo, w którym wydano orzeczenie” i „Państwo wezwane” należy rozumieć, w zależności od przypadku, jako jednostkę terytorialną, w której wydano orzeczenie, albo jednostkę terytorialną, której dotyczy wnioski o uznanie lub wykonanie orzeczenia.

2. Postanowienia ustępu 1 a) stosuje się odpowiednio do państw, w których w sprawach pieczy stosuje się więcej niż jeden system prawa, według zasady personalnej.

Artykuł 27

1. Każde państwo, w czasie podpisywania, składania dokumentów ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, może oświadczyć, że korzysta z możliwości złożenia zastrzeżeń przewidzianych w art. 6 ust. 3, art. 17 i 18 niniejszej konwencji. Składanie innych zastrzeżeń jest niedopuszczalne.

2. Każda Umawiająca się Strona może w każdym czasie cofnąć w całości lub w części zastrzeżenie złożone w trybie ustępu poprzedzającego przez złożenie zawiadomienia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy. Takie cofnięcie wywiera skutek z dniem otrzymania zawiadomienia przez Sekretarza Generalnego.

Artykuł 28

Pod koniec trzyletniego okresu następującego po wejściu w życie niniejszej konwencji, a także w dowolnym późniejszym terminie, z własnej inicjatywy, Sekretarz Generalny Rady Europy powinien zaprosić przedstawicieli organów centralnych, wyznaczonych przez Umawiające się Państwa, na posiedzenie w celu oceny i ułatwienia funkcjonowania konwencji. Każde Państwo członkowskie Rady Europy, nie będące stroną niniejszej konwencji, może wziąć udział w pracach takich posiedzeń w charakterze obserwatora. Z prac posiedzenia sporządza się sprawozdanie, które przed-

months after the date of receipt by the Secretary General of such declaration.

3. Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territorial unit specified in such declaration, be withdrawn by notification addressed to the Secretary General. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of six months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 26

1. In relation to a State which has in matters of custody two or more systems of law of territorial application:

- a) reference to the law of a person's habitual residence or to the law of a person's nationality shall be construed as referring to the system of law determined by the rules in force in that State or, if there are no such rules, to the system of law with which the person concerned is most closely connected;
- b) reference to the State of origin or to the State addressed shall be construed as referring, as the case may be, to the territorial unit where the decision was given or to the territorial unit where recognition or enforcement of the decision or restoration of custody is requested.

2. Paragraph 1.a) of this Article also applies *mutatis mutandis* to States which have in matters of custody two or more systems of law of personal application.

Article 27

1. Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, declare that it avails itself of one or more of the reservations provided for in paragraph 3 of Article 6, Article 17 and Article 18 of this Convention. No other reservation may be made.

2. Any Contracting State which has made a reservation under the preceding paragraph may wholly or partly withdraw it by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall take effect on the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 28

At the end of the third year following the date of the entry into force of this Convention and, on his own initiative, at any time after this date, the Secretary General of the Council of Europe shall invite the representatives of the central authorities appointed by the Contracting States to meet in order to study and to facilitate the functioning of the Convention. Any member State of the Council of Europe not being a party to the Convention may be represented by an observer. A report shall be prepared on the work of each of these meetings and forwarded to the

stawia się do wiadomości Komitetowi Ministrów Rady Europy.

Committee of Ministers of the Council of Europe for information.

Artykuł 29

Article 29

1. Każda strona może w każdym czasie wypowiedzieć niniejszą konwencję w drodze zawiadomienia Sekretarza Generalnego Rady Europy.

1. Any Party may at any time denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

2. Wypowiedzenie wywiera skutek pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie sześciu miesięcy od daty otrzymania zawiadomienia przez Sekretarza Generalnego Rady.

2. Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of six months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Artykuł 30

Article 30

Sekretarz Generalny Rady Europy zawiadamia członków Rady Europy oraz państwa, które przystąpiły do niniejszej konwencji, o:

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council and any State which has acceded to this Convention, of:

- a) podpisaniu konwencji;
- b) złożeniu dokumentów ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia;
- c) dacie wejścia w życie konwencji, zgodnie z jej art. 22, 23, 24 i 25;
- d) wszelkich czynnościach, zawiadomieniach i oświadczeniach, dotyczących niniejszej konwencji.

- a) any signature;
- b) the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c) any date of entry into force of this Convention in accordance with Articles 22, 23, 24 and 25;
- d) any other act, notification or communication relating to this Convention.

Na dowód powyższego niżej podpisani, właściwie do tego upoważnieni, podpisali niniejszą konwencję.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Sporządzono w Luksemburgu dnia 20 maja 1980 r. w językach francuskim i angielskim, przy czym oba teksty są jednakowo autentyczne, w jednym egzemplarzu, który zostanie złożony w archiwum Rady Europy. Sekretarz Generalny Rady Europy przekaze jego uwierzytelnione odpisy rządów państw członkowskich Rady Europy i państw, które przystąpiły do niniejszej konwencji.

Done at Luxembourg, the 20th day of May 1980, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe and to any State invited to accede to this Convention.

Po zapoznaniu się z powyższą konwencją w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną;
- Rzeczpospolita Polska ratyfikuje konwencję, zgłaszając jednocześnie zastrzeżenie w trybie jej art. 17 według treści zamieszczonej w oddzielnym piśmie;
- konwencja ze zgłoszonymi zastrzeżeniami będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 7 sierpnia 1995 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*

L.S.

Minister Spraw Zagranicznych: *W. Bartoszewski*

Załącznik

Treść zastrzeżenia zgłoszonego w trybie art. 17 konwencji;

„1. Na mocy art. 17 Rzeczpospolita Polska zastrzega możliwość odmowy uznania lub wykonania orzeczeń, o których mowa w art. 8 i 9 konwencji, a także ze wszystkich powodów, o których mowa w art. 10.”